Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

16 päivänä huhtikuuta 2013 *

Yhtenäinen patentti — Päätös luvan antamisesta SEUT 329 artiklan 1 kohtaan perustuvaan tiiviimpään yhteistyöhön — Kumoamiskanne toimivallan puuttumisen, harkintavallan väärinkäytön ja perussopimusten rikkomisen perusteella — SEU 20 artiklassa sekä SEUT 326 ja SEUT 327 artiklassa määrätyt edellytykset — Muu kuin yksinomainen toimivalta — Päätös, joka tehdään ”viimeisenä keinona” — Unionin etujen suojaaminen

Yhdistetyissä asioissa C-274/11 ja C-295/11,

joissa on kyse SEUT 263 artiklaan perustuvista kumoamiskanteista, joista ensimmäinen on nostettu 30.5. ja toinen 31.5.2011,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään N. Díaz Abad,

kantajana,

jota tukee

Italian tasavalta, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino,

väliintulijana,

ja

Italian tasavalta, asiamiehenään G. Palmieri, avustajanaan avvocato dello Stato S. Fiorentino, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

jota tukee

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään N. Díaz Abad,

väliintulijana,

vastaan

Euroopan unionin neuvosto, asiamiehinään aluksi T. Middleton, F. Florindo Gijón ja A. Lo Monaco, sittemmin T. Middleton, F. Florindo Gijón, M. Balta ja K. Pellinghelli,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikielet: espanja ja italia.

jota tukevat

Belgian kuningaskunta, asiamiehinään C. Pochet, J.- C. Halleux ja T. Materne,

Tšekin tasavalta, asiamiehinään M. Smolek, D. Hadroušek ja J. Vláčil,

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään T. Henze ja J. Kemper,

Irlanti, asiamiehenään D. O'Hagan, avustajanaan N. J. Travers, BL,

Ranskan tasavalta, asiamiehinään E. Belliard, G. de Bergues ja A. Adam,

Unkari, asiamiehinään M. Z. Fehér ja K. Molnár,

Alankomaiden kuningaskunta, asiamiehinään C. Wissels ja M. de Ree,

Puolan tasavalta, asiamiehinään B. Majczyna, E. Gromnicka ja M. Laszuk,

Ruotsin kuningaskunta, asiamiehinään A. Falk ja C. Meyer-Seitz,

Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, asiamiehenään L. Seeboruth, avustajanaan barrister T. Mitcheson,

Euroopan parlamentti, asiamiehinään I. Díez Parra, G. Ricci ja M. Dean,

Euroopan komissio, asiamiehinään I. Martínez del Peral, T. van Rijn, B. Smulders, F. Bulst ja L. Prete,

väliintulijoina,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, varapresidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, M. Ilešič (esittelevä tuomari), T. von Danwitz ja J. Malenovský sekä tuomarit U. Lõhmus, A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev ja C. Toader,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.9.2012 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 11.12.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta vaativat kanteillaan, että unionin tuomioistuin kumoaa luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi 10.3.2011 annetun neuvoston päätöksen 2011/167/EU (EUVL L 76, s. 53; jäljempänä riidanalainen päätös).

Riidanalainen päätös

2 Riidanalaisen päätöksen sanamuoto on seuraava:

”[Euroopan unionin neuvosto] ottaa huomioon [EUT-sopimuksen] ja erityisesti sen 329 artiklan 1 kohdan,

– –

sekä katsoo seuraavaa:

(1) [SEU] 3 artiklan 3 kohdan mukaan unioni toteuttaa sisämarkkinat, pyrkii Euroopan kestävään kehitykseen, jonka perustana on tasapainoinen talouskasvu, sekä edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä. – – Yhtenäisen patentin, jolla on yhdenmukaiset vaikutukset kaikkialla unionissa, olisi kuuluttava yritysten käytettävissä oleviin oikeudellisiin välineisiin.

– –

(3) Komissio antoi 5 päivänä heinäkuuta 2000 ehdotuksen yhteisöpatenttia koskevaksi neuvoston asetukseksi, jonka tavoitteena oli luoda yhtenäinen patentti yhdenmukaisen suojan tarjoamiseksi kaikkialla unionissa. Komissio antoi 30 päivänä kesäkuuta 2010 ehdotuksen neuvoston asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä Euroopan unionin patentin osalta, jäljempänä ’ehdotus asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä’, ja ehdotti siinä Euroopan unionin patenttiin sovellettavia kääntämistä koskevia järjestelyjä.

(4) Neuvoston istunnossa 10 päivänä marraskuuta 2010 todettiin, että ehdotuksesta asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä ei päästy yksimielisyyteen, jonka pohjalta ehdotuksen käsittelyä olisi voitu jatkaa. Joulukuun 10 päivänä 2010 vahvistettiin, että yksimielisyyden saavuttaminen ei ole tuolloin eikä lähitulevaisuudessa mahdollista ylipääsemättömien vaikeuksien vuoksi. Koska ehdotuksesta asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä on päästävä sopimukseen, jotta unionin yhtenäisestä patenttisuojasta voidaan sopia lopullisesti, todetaan, että tavoitteeksi asetettua unionin yhtenäisen patenttisuojan luomista ei voitu saavuttaa kohtuullisessa ajassa soveltamalla asiaa koskevia perussopimusten määräyksiä.

(5) Tässä tilanteessa kaksitoista jäsenvaltiota eli Tanska, Saksa, Viro, Ranska, Liettua, Luxemburg, Alankomaat, Puola, Slovenia, Suomi, Ruotsi ja Yhdistynyt kuningaskunta esittivät komissiolle 7, 8 ja 13 päivänä joulukuuta 2010 päivätyillä kirjeillä pyynnöt, joissa ne ilmoittivat, että ne haluavat aloittaa toistensa kanssa tiiviimmän yhteistyön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi olemassa olevien ehdotusten pohjalta, joita kyseiset jäsenvaltiot olivat kannattaneet neuvottelujen aikana, ja että komission olisi annettava neuvostolle tätä koskeva ehdotus. Pyynnöt vahvistettiin 10 päivänä joulukuuta 2010 pidetyssä neuvoston istunnossa. Samanaikaisesti kolmetoista muuta jäsenvaltiota eli Belgia, Bulgaria, Tšekki, Irlanti, Kreikka, Kypros, Latvia, Unkari, Malta, Itävalta, Portugali, Romania ja Slovakia on kirjoittanut komissiolle ja ilmoittanut haluavansa myös osallistua kaavailtuun tiiviimpään yhteistyöhön. Tiiviimpää yhteistyötä on pyytänyt yhteensä kaksikymmentäviisi jäsenvaltiota.

(6) Tiiviimmällä yhteistyöllä olisi saatava aikaan oikeudellinen kehys, jota tarvitaan yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi yhteistyöhön osallistuvissa jäsenvaltioissa, sekä varmistettava, että yritykset kaikkialla unionissa voivat parantaa kilpailukykyään hakemalla yhdenmukaista patenttisuojaa yhteistyöhön osallistuvissa jäsenvaltioissa – –

(7) Tiiviimmällä yhteistyöllä olisi pyrittävä luomaan yhtenäinen patentti, joka tarjoaisi yhdenmukaisen suojan yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla ja jonka Euroopan patenttivirasto (EPO) myöntäisi kaikkien näiden jäsenvaltioiden osalta. Yhtenäiseen patenttiin olisi liityttävä

yksinkertaiset ja kustannustehokkaat kääntämistä koskevat järjestelyt, jotka vastaisivat niitä järjestelyjä, joita esitetään komission 30 päivänä kesäkuuta 2010 antamassa ehdotuksessa neuvoston asetukseksi kääntämistä koskevista järjestelyistä Euroopan unionin patentin osalta, ja joissa otettaisiin huomioon puheenjohtajavaltion marraskuussa 2010 ehdottamat kompromissin ainekset, jotka saivat neuvostossa laajaa kannatusta. Kääntämistä koskevissa järjestelyissä säilytettäisiin mahdollisuus jättää EPOlle patenttihakemuksia millä tahansa unionin kielellä ja varmistettaisiin niiden kustannusten korvaaminen, jotka liittyvät muilla kuin EPOn virallisilla kielillä jätettyjen hakemusten kääntämiseen. Patentti, jolla olisi yhtenäinen vaikutus, olisi myönnettävä ainoastaan yhdellä EPOn virallisella kielellä – –. Muita käännöksiä ei vaadittaisi, sanotun kuitenkaan rajoittamatta – – siirtymäjärjestelyjä – –

– –

(9) Ala, jolla tiiviimpää yhteistyötä tehtäisiin, eli sellaisista toimenpiteistä säätäminen, joilla luodaan yhtenäinen patentti suojan varmistamiseksi unionissa ja joilla muodostetaan keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät unionin tasolla, määritetään [SEUT] 118 artiklassa perussopimusten soveltamisalaan kuuluvaksi alaksi.

(10) Neuvoston istunnossa 10 päivänä marraskuuta 2010 todettiin ja neuvoston istunnossa 10 päivänä joulukuuta 2010 vahvistettiin, että koko unioni ei voi kohtuullisessa ajassa saavuttaa tavoitteeksi asetettua yhtenäisen patenttisuojan luomista unionissa, minkä vuoksi [SEU] 20 artiklan 2 kohdassa vahvistettu vaatimus, jonka mukaan tiiviimpi yhteistyö hyväksytään vasta viimeisenä keinona, täyttyy.

(11) Yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvän tiiviimmän yhteistyön tavoitteena on edistää tieteellistä ja teknistä kehitystä sekä sisämarkkinoiden toimintaa. Yhtenäisen patenttisuojan luominen ryhmälle jäsenvaltioita parantaisi patenttisuojan tasoa antamalla mahdollisuuden saada yhdenmukainen patenttisuoja yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla sekä poistaisi kustannukset ja monimutkaiset menettelyt kyseessä olevien alueiden osalta. Näin ollen se edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojelee sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä [SEU] 20 artiklan 1 kohdan mukaisesti.

– –

(14) Yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvässä tiiviimmässä yhteistyössä kunnioitetaan niiden jäsenvaltioiden toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita, jotka eivät osallistu siihen. Mahdollisuus saada yhtenäinen patenttisuoja yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla ei vaikuta patenttisuojan saatavuuteen tai edellytyksiin yhteistyöhön osallistumattomien jäsenvaltioiden alueilla. Viimeksi mainituista jäsenvaltioista olevilla yrityksillä olisi lisäksi oltava mahdollisuus saada yhtenäinen patenttisuoja yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueilla samoilla edellytyksillä kuin yhteistyöhön osallistuvista jäsenvaltioista olevilla yrityksillä. Yhteistyöhön osallistumattomien jäsenvaltioiden nykyiset säännöt, joissa vahvistetaan patenttisuojan saamisen edellytykset niiden alueella, säilyvät ennallaan.

– –

(16) Kaikki jäsenvaltiot, jotka ovat – – valmiita noudattamaan yhtenäisen patenttisuojan luomiseen liittyvän tiiviimmän yhteistyön yhteydessä jo annettuja säädöksiä, voivat milloin tahansa liittyä tähän yhteistyöhön [SEUT] 328 artiklan mukaisesti,

– –

1 artikla

Annetaan Belgian kuningaskunnalle, Bulgarian tasavallalle, Tšekin tasavallalle, Tanskan kuningaskunnalle, Saksan liittotasavallalle, Viron tasavallalle, Irlannille, Helleenien tasavallalle, Ranskan tasavallalle, Kyproksen tasavallalle, Latvian tasavallalle, Liettuan tasavallalle, Luxemburgin suurherttuakunnalle, Unkarin tasavallalle, Maltalle, Alankomaiden kuningaskunnalle, Itävallan tasavallalle, Puolan tasavallalle, Portugalin tasavallalle, Romanialle, Slovenian tasavallalle, Slovakian tasavallalle, Suomen tasavallalle, Ruotsin kuningaskunnalle sekä Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneelle kuningaskunnalle lupa aloittaa toistensa kanssa tiiviimpi yhteistyö yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi asiaa koskevien perussopimusten määräysten mukaisesti.

2 artikla

Tämä päätös tulee voimaan päivänä, jona se hyväksytään.”

Oikeudenkäyntimenettely unionin tuomioistuimessa

3 Unionin tuomioistuimen presidentin 27.10.2011 antamilla määräyksillä Italian tasavalta hyväksyttiin väliintulijaksi asiassa C-274/11 tukemaan Espanjan kuningaskunnan vaatimuksia ja samassa asiassa Belgian kuningaskunta, Tšekin tasavalta, Saksan liittotasavalta, Irlanti, Ranskan tasavalta, Latvian tasavalta, Unkari, Alankomaiden kuningaskunta, Puolan tasavalta, Ruotsin kuningaskunta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan parlamentti ja komissio hyväksyttiin väliintulijoiksi tukemaan neuvoston vaatimuksia.

4 Unionin tuomioistuimen presidentin 13.10.2011 antamalla määräyksellä Espanjan kuningaskunta hyväksyttiin väliintulijaksi asiassa C-295/11 tukemaan Italian tasavallan vaatimuksia ja samassa asiassa Belgian kuningaskunta, Tšekin tasavalta, Saksan liittotasavalta, Irlanti, Ranskan tasavalta, Latvian tasavalta, Unkari, Alankomaiden kuningaskunta, Puolan tasavalta, Ruotsin kuningaskunta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, parlamentti ja komissio hyväksyttiin väliintulijoiksi tukemaan neuvoston vaatimuksia.

5 Kirjallisia huomautuksia esittivät kaikki asioissa väliintulijoina olevat toimielimet ja jäsenvaltiot Latvian tasavaltaa lukuun ottamatta (jäljempänä väliintulijat).

6 Unionin tuomioistuimen presidentin 10.7.2012 antamalla määräyksellä asiat C-274/11 ja C-295/11 yhdistettiin suullista käsittelyä ja tuomion antamista varten.

Kanteet

7 Kanteensa tueksi Espanjan kuningaskunta väittää ensisijaisesti, että riidanalainen päätös merkitsee harkintavallan väärinkäyttöä ja unionin tuomioistuinjärjestelmän noudattamatta jättämistä. Toissijaisesti se väittää rikotun SEU 20 artiklassa sekä SEUT 326 ja SEUT 327 artiklassa määrättyjä edellytyksiä, erityisesti niitä, joiden mukaan tiiviimpi yhteistyö saa koskea vain muun kuin yksinomaisen toimivallan käyttöä, siihen saadaan turvautua vain viimeisenä keinona eikä se saa haitata sisämarkkinoita.

8 Italian tasavalta väittää kanteensa tueksi, ettei neuvostolla ensinnäkään ole toimivaltaa antaa riidanalaista päätöstä aloittaakseen tiiviimmän yhteistyön yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi (jäljempänä riidanalainen tiiviimpi yhteistyö); toiseksi riidanalaisen päätöksen antamisessa harkintavaltaa on käytetty väärin ja siinä on rikottu olennaisia menettelymääräyksiä, koska päätöstä muun muassa ei ole perusteltu ja sillä on rikottu SEU 20 artiklan 2 kohdassa määrättyä edellytystä,

jonka mukaan neuvoston päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön on tehtävä viimeisenä keinona, ja kolmanneksi päätöksen antamisessa on monilta osin rikottu SEU 20 artiklaa sekä SEUT 118 ja SEUT 326 artiklaa.

9 Koska asiat C-274/11 ja C-295/11 on yhdistetty, kanteiden tueksi esitetyt argumentit voidaan yhdistää viideksi kanneperusteeksi, joiden mukaan neuvostolla ei ole toimivaltaa aloittaa riidanalaista tiiviimpää yhteistyötä, harkintavaltaa on käytetty väärin, on rikottu edellytystä, jonka mukaan päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön on tehtävä viimeisenä keinona, on rikottu SEU 20 artiklan 1 kohtaa sekä SEUT 118, SEUT 326 ja SEUT 327 artiklaa ja on jätetty noudattamatta unionin tuomioistuinjärjestelmää.

Ensimmäinen kanneperuste, jonka mukaan neuvostolla ei ole toimivaltaa antaa lupaa riidanalaiseen tiiviimpään yhteistyöhön

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

10 Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan mielestä kyseessä oleva ala, eli SEUT 118 artiklassa tarkoitettu eurooppalaisten immateriaalioikeuslajien luominen immateriaalioikeuksien yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi, ei liity jäsenvaltioiden ja unionin väliseen jaettuun toimivaltaan vaan SEUT 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrättyyn unionin yksinomaiseen toimivaltaan, jossa on kyseessä ”sisämarkkinoiden toimintaa varten tarvittavien kilpailusääntöjen vahvistaminen”.

11 Kyseisten jäsenvaltioiden mukaan neuvostolla ei siis ole toimivaltaa antaa lupaa riidanalaiseen tiiviimpään yhteistyöhön. SEU 20 artiklan 1 kohdassa nimittäin suljetaan pois kaikki tiiviimpi yhteistyö unionin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvilla aloilla.

12 Kantajat korostavat, että yhtenäistä patenttia koskevassa säännöstössä määritellään tähän immateriaalioikeuslajiin perustuvan yksinoikeuden laajuus ja rajoitukset. Säännöstö koskee siten vääristymättömän kilpailun pysyttämisen kannalta olennaisten sääntöjen vahvistamista.

13 Lisäksi SEUT 118 artiklassa annetun toimivallan luokittelu jaetuksi toimivallaksi on ristiriidassa sen kanssa, että vaikka mainitussa artiklassa viitataan sisämarkkinoihin ja se sisältyy lainsäädännön lähentämistä koskevaan EUT-sopimuksen lukuun, siinä ei anneta unionille kansallisen lainsäädännön yhdenmukaistamista koskevaa toimivaltaa vaan erityinen toimivalta eurooppalaisten immateriaalioikeuslajien luomiseksi.

14 Italian tasavalta lisää, että SEUT 3–SEUT 6 artiklassa määrätään vain ohjeellisesti aloista, jotka kuuluvat unionin toimivaltaan. Unionin tuomioistuin voi siis luokitella SEUT 118 artiklassa annetun toimivallan yksinomaiseksi tukeutumatta SEUT 3 artiklan 1 kohdassa olevaan luetteloon.

15 Neuvosto ja sitä tukevat väliintulijat katsovat, että immateriaalioikeuksia koskevat säännöt kuuluvat sisämarkkinoiden alaan ja että unionilla on tällä alalla jaettu toimivalta SEUT 4 artiklan 2 kohdan a alakohdan nojalla.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

16 Riidanalaisen päätöksen tarkoituksena on antaa sen 1 artiklassa mainituille 25 jäsenvaltiolle lupa käyttää keskenään SEUT 118 artiklassa annettua toimivaltaa yhtenäisen patenttisuojan luomiseksi.

17 Sen selvittämiseksi, onko tässä toimivallassa kyseessä muu kuin yksinomainen toimivalta ja voidaanko sitä siis SEU 20 artiklan mukaisesti ja tässä artiklassa sekä SEUT 326–SEUT 334 artiklassa määrättyjä edellytyksiä noudattaen käyttää tiiviimpään yhteistyöhön, on heti alkuun todettava, että SEUT

118 artiklan ensimmäisessä kohdassa annetaan ”sisämarkkinoiden toteuttamisen tai toiminnan yhteydessä” toimivalta luoda eurooppalaisia immateriaalioikeuslajeja ja muodostaa tällaisten lajien osalta keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät unionin tasolla.

18 SEUT 118 artiklan toisessa kohdassa annettu toimivalta säätää kyseisiä lajeja koskevista kielijärjestelyistä liittyy kiinteästi näiden lajien ja saman artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitettujen keskitettyjen järjestelmien luomiseen. Niinpä tätäkin toimivaltaa käytetään sisämarkkinoiden toiminnan yhteydessä.

19 SEUT 4 artiklan 2 kohdan mukaan unionin ja jäsenvaltioiden kesken jaettua toimivaltaa sovelletaan muiden muassa ”sisämarkkinoiden” alaan.

20 Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan argumentista, jonka mukaan SEUT 118 artiklassa annettu toimivalta kuuluu SEUT 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettuun ”sisämarkkinoiden toimintaa varten tarvittavien kilpailusääntöjen” alaan ja siis unionin yksinomaiseen toimivaltaan, on muistutettava, että SEUT 4 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitetulla ”sisämarkkinoiden” alalla viitataan SEUT 26 artiklan 2 kohdassa annetun määritelmän mukaisesti ”alueeseen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääomien vapaa liikkuvuus taataan”. SEUT 26 artiklan 1 kohdan mukaan unioni ”hyväksyy perussopimusten asiaa koskevien määräysten mukaisesti toimenpiteet, joiden tarkoituksena on toteuttaa sisämarkkinat tai varmistaa niiden toiminta”.

21 Sanamuodosta ”perussopimusten asiaa koskevat määräykset” ilmenee, että sisämarkkinoiden alaan kuuluva toimivalta ei rajoitu SEUT 114 ja SEUT 115 artiklassa annettuun toimivaltaan, joka koskee yhdenmukaistamistoimenpiteiden toteuttamista, vaan kattaa kaiken SEUT 26 artiklassa mainittuihin tavoitteisiin liittyvän toimivallan, kuten SEUT 118 artiklassa unionille annetun toimivallan.

22 Vaikka immateriaalioikeuksia koskevat säännöt kyllä ovatkin olennaisia vääristymättömän kilpailun pysyttämiselle sisämarkkinoilla, niissä ei kuitenkaan ole kyse, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 58–60 kohdassa, SEUT 3 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitetuista ”kilpailusäännöistä”.

23 Tässä yhteydessä on muistutettava, että SEUT 2 artiklan 6 kohdan mukaan unionin toimivallan laajuus ja sen käyttöä koskevat säännöt määritetään perussopimusten kutakin alaa koskevissa määräyksissä.

24 Unionin toimivallan laajuus ja toimivallan käyttöä koskevat säännöt ”sisämarkkinoiden toimintaa varten tarvittavien kilpailusääntöjen” alalla määritetään EUT-sopimuksen kolmannen osan VII osaston 1 luvussa ja erityisesti SEUT 101–SEUT 109 artiklassa. SEUT 118 artiklan pitäminen mainittuun alaan kuuluvana olisi siis vastoin SEUT 2 artiklan 6 kohtaa ja sen seurauksena SEUT 3 artiklan 1 kohdan b alakohdan soveltamisalaa laajennettaisiin perusteettomasti.

25 On siis katsottava, että SEUT 118 artiklassa annettu toimivalta kuuluu SEUT 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuun jaetun toimivallan alaan ja siinä on siis kyse SEU 20 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetusta muusta kuin yksinomaisesta toimivallasta.

26 Tämän seurauksena kanneperuste, jonka mukaan neuvostolla ei ole toimivaltaa antaa lupaa riidanalaiseen tiiviimpään yhteistyöhön, on hylättävä.

Toinen kanneperuste, jonka mukaan harkintavaltaa on käytetty väärin

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

27 Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta muistuttavat, että kaiken tiiviimmän yhteistyön on myötävaikutettava yhdentymiskehitykseen. Nyt käsiteltävissä asioissa riidanalaisen päätöksen todellisena tavoitteena ei kuitenkaan ole ollut toteuttaa yhdentymistä vaan sulkea Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta pois neuvotteluista, jotka koskevat kysymystä yhtenäisen patentin kielijärjestelyistä, ja siten viedä näiltä jäsenvaltioilta niiden SEUT 118 artiklan toiseen kohtaan perustuva oikeus vastustaa kielijärjestelyjä, joita ne eivät voi kannattaa.

28 Niiden mielestä se, että EUT-sopimuksen 118 artiklan toisessa kohdassa määrätään erityisestä oikeusperustasta eurooppalaisen immateriaalioikeuslajin kielijärjestelyjen vahvistamiselle, osoittaa, että kysymys on arkaluonteinen ja neuvoston toiminta epäasianmukaista. Tätä toimintaa ilmentää komission ehdotuksen ja riidanalaisen päätöksen antamisen välillä kulunut lyhyt aika.

29 Kantajat päättelevät tästä, että tiiviimmän yhteistyön menettelyä on käytetty nyt käsiteltävissä asioissa tiettyjen jäsenvaltioiden syrjäyttämiseksi vaikeista neuvotteluista ja yksimielisyysvaatimuksen kiertämiseksi, vaikka menettely on kantajien mukaan tarkoitettu käytettäväksi tapauksissa, joissa yksi tai useampi jäsenvaltio ei vielä ole valmis osallistumaan koko unionin lainsäädäntötoimeen.

30 Espanjan kuningaskunta lisää, että tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien kaavailemaa yhtenäisen patentin järjestelmää on pidettävä eurooppapatenttien myöntämisestä tehdyn yleissopimuksen (Euroopan patenttisopimus), joka allekirjoitettiin Münchenissä (Saksa) 5.10.1973 ja joka tuli voimaan 7.10.1977 (jäljempänä Euroopan patenttisopimus), 142 artiklassa tarkoitettuna erillissopimuksena. Niinpä se väittää, että neuvosto on esittänyt yhtenäisen patentin luomisen tiiviimpänä yhteistyönä mutta on todellisuudessa halunnut antaa luvan erityisen eurooppapatenttiluokan luomiseen Euroopan patenttisopimuksen yhteydessä; kyseisen jäsenvaltion mukaan tällaista patenttia ei kuitenkaan saada luoda EU-sopimuksessa tai EUT-sopimuksessa määrätyllä menettelyllä.

31 Neuvosto katsoo, että Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta eivät osallistu kyseiseen tiiviimpään yhteistyöhön, koska ne kieltäytyvät osallistumasta siihen, eikä kyse ole niiden sulkemisesta pois siitä; riidanalaisen päätöksen 16 perustelukappaleessa korostetaan sitä paitsi, että kaikki jäsenvaltiot voivat milloin tahansa liittyä tiiviimpään yhteistyöhön. Lisäksi yhtenäisen patenttisuojan luominen edistää unionin tavoitteita ja vahvistaa yhdentymiskehitystä.

32 Neuvostoa tukevat väliintulijat kannattavat tätä näkemystä. Ne korostavat, ettei yksimielisyyttä edellyttäviä asioita ole mitenkään suljettu pois aloista, joilla on sallittua aloittaa tiiviimpi yhteistyö. Lisäksi tiiviimpi yhteistyö on menettely, jolla määrävähemmistöihin liittyvät ongelmat voidaan ratkaista.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

33 Toimenpidettä tehtäessä harkintavaltaa on käytetty väärin ainoastaan, jos objektiivisten, asiaankuuluvien ja yhtäpitävien seikkojen perusteella on selvää, että toimenpide on tehty yksinomaan tai ainakin olennaisilta osin muiden kuin niiden päämäärien saavuttamiseksi, joita varten kyseessä oleva toimivalta on annettu, tai perussopimuksissa asian käsittelyjärjestykseksi erityisesti määrätyn menettelyn välttämiseksi (ks. vastaavasti asia C-442/04, Espanja v. neuvosto, tuomio 15.5.2008, Kok., s. I-3517, 49 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

34 Tällaiseen harkintavallan väärinkäyttöön perustuvalla kanneperusteellaan Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta arvostelevat neuvostoa pääasiallisesti siitä, että se on antamalla luvan riidanalaiseen tiiviimpään yhteistyöhön kiertänyt SEUT 118 artiklan toisessa kohdassa määrättyä yksimielisyysvaatimusta ja sivuuttanut sen, että mainitut kaksi jäsenvaltiota vastustavat komission ehdotusta yhtenäisen patentin kielijärjestelyistä.

35 Tästä on huomattava, ettei SEU 20 artiklassa tai SEUT 326–SEUT 334 artiklassa kielletä millään tavalla jäsenvaltioita aloittamasta keskenään tiiviimpää yhteistyötä unionin sellaisen toimivallan yhteydessä, jota on perussopimusten mukaan käytettävä yksimielisesti. SEUT 333 artiklan 1 kohdasta ilmenee päinvastoin, että tällaista toimivaltaa voidaan silloin, kun SEU 20 artiklassa ja SEUT 326–SEUT 334 artiklassa määrätyt edellytykset täyttyvät, soveltaa tiiviimpään yhteistyöhön ja että tällöin yksimielisyys muodostuu pelkkien kyseiseen yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden äänistä, ellei neuvosto ole päättänyt, että se tekee ratkaisunsa määräenemmistöllä.

36 Lisäksi on niin, että – toisin kuin Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta väittävät – SEU 20 artiklassa ja SEUT 326–SEUT 334 artiklassa ei rajoiteta mahdollisuutta turvautua tiiviimpään yhteistyöhön koskemaan tilannetta, jossa yksi tai useampi jäsenvaltio ilmoittaa, ettei se ole vielä valmis osallistumaan koko unionin lainsäädäntötoimeen. SEU 20 artiklan 2 mukaan tilanteena, joka voi legitiimisti johtaa tiiviimpään yhteistyöhön, on se, jossa ”koko unioni [ei] voi saavuttaa tälle yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa”. Mahdottomuus, johon mainitussa määräyksessä viitataan, voi johtua eri syistä, kuten yhden tai usean jäsenvaltion kiinnostuksen puutteesta tai jäsenvaltioiden, jotka kaikki osoittaisivat olevansa kiinnostuneita hyväksymään järjestelyn unionin tasolla, kyvyttömyydestä päästä sopimukseen tällaisen järjestelyn sisällöstä.

37 Tästä seuraa, että neuvoston päätöksessä antaa lupa tiiviimpään yhteistyöhön sen toteamuksen jälkeen, ettei koko unioni ole voinut luoda yhtenäistä patenttia ja sen kielijärjestelyjä kohtuullisessa ajassa, ei ole mitenkään kyse SEUT 118 artiklan toisessa kohdassa määrätyn yksimielisyysvaatimuksen kiertämisestä eikä sitä paitsi myöskään niiden jäsenvaltioiden syrjäyttämisestä, jotka eivät ole kannattaneet pyyntöjä tiiviimmästä yhteistyöstä. Kunhan riidanalainen päätös on SEU 20 artiklassa ja SEUT 326 artiklassa ja sitä seuraavissa artikloissa määrättyjen edellytysten mukainen, mikä tutkitaan muiden kanneperusteiden yhteydessä, siinä ei ole kyse harkintavallan väärinkäytöstä vaan se myötävaikuttaa yhdentymiskehitykseen, kun otetaan huomioon mahdottomuus päästä koko unionille yhteiseen järjestelyyn kohtuullisessa ajassa.

38 Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklaan perustuva Espanjan kuningaskunnan argumentti ei myöskään mitenkään kumoa tällaista päätelmää.

39 Kyseisen 142 artiklan 1 kappaleen mukaan ”mikä tahansa sopimusvaltioiden ryhmä, joka määrää erillissopimuksella, että noihin valtioihin myönnetty eurooppapatentti on yhteinen koko niiden alueella, voi määrätä, että eurooppapatentti myönnetään vain kaikkia näitä valtioita yhteisesti koskevana”.

40 Koska jokainen unionin jäsenvaltio on Euroopan patenttisopimuksen sopimusvaltio, riidanalaisella päätöksellä kaavaillun kaltainen unionin jäsenvaltioille yhteinen eurooppapatentti voidaan luoda, kuten Espanjan kuningaskunta toteaa, Euroopan patenttisopimuksen 142 artiklassa tarkoitetulla ”erillissopimuksella”. Toisin kuin kyseinen jäsenvaltio väittää, tästä seikasta ei kuitenkaan voida päätellä, että SEU 20 artiklassa määrättyä toimivaltaa käytetään muiden kuin niiden päämäärien saavuttamiseksi, joita varten kyseinen toimivalta on annettu, silloin, kun unionin jäsenvaltiot luovat tällaisen patentin tiiviimmän yhteistyön yhteydessä tehdyllä toimenpiteellä kansainvälisen sopimuksen tekemisen asemesta.

41 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että harkintavallan väärinkäyttöön perustuva kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, jossa väitetään rikotun edellytystä, jonka mukaan päätös antaa lupa tiiviimpään yhteistyöhön on tehtävä viimeisenä keinona

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

42 Kantajien mielestä SEU 20 artiklan 2 kohdassa määrättyä edellytystä, jonka mukaan päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön on tehtävä viimeisenä keinona, on noudatettava tiukasti. Nyt käsiteltävissä asioissa ei ole mitenkään käytetty loppuun mahdollisuuksia neuvotella kaikkien jäsenvaltioiden kesken yhtenäisen patentin kielijärjestelyistä.

43 Espanjan kuningaskunta vetoaa siihen, että komission 30.6.2010 antaman kielijärjestelyjä koskevan ehdotuksen ja saman toimielimen 14.12.2010 antaman tiiviimpää yhteistyötä koskevan ehdotuksen välillä ei kulunut edes kuutta kuukautta. Aikaa, joka kului elokuussa 2000 annetusta yhteisöpatenttia koskevasta ensimmäisestä asetusehdotuksesta kyseiseen kielijärjestelyjä koskevaan komission ehdotukseen, ei puolestaan voida ottaa huomioon arvioitaessa, annettiinko riidanalainen päätös viimeisenä keinona. Sama jäsenvaltio toteaa tässä yhteydessä, että vuonna 2003 oli määritelty yhteinen lähestymistapa ja että sen jälkeen kielikysymystä ei enää käsitelty merkittävästi neuvostossa.

44 Italian tasavalta myöntää, että neuvostolla on laaja harkintavalta arvioida neuvottelujen tilaa ja että unionin tuomioistuin voi siis tutkia vain rajallisesti sen, onko noudatettu edellytystä, jonka mukaan päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön on tehtävä viimeisenä keinona. Se väittää kuitenkin nyt käsiteltävissä asioissa, että yhtenäistä patenttia koskeva ”lainsäädäntöpaketti” oli puutteellinen ja kielijärjestelyistä käydyt neuvottelut olivat lyhyet. Näin ollen SEU 20 artiklan 2 kohtaa on ilmiselvästi jätetty noudattamatta.

45 Italian tasavalta toteaa riidanalaisesta päätöksestä, että se on myös käsitelty ja perusteltu puutteellisesti siltä osin kuin siinä kuvataan liian suppeasti EU- ja EUT-sopimuksissa asetettuja tiiviimmän yhteistyön edellytyksiä.

46 Neuvosto ja sitä tukevat väliintulijat korostavat pattitilannetta, johon yhtenäisestä patentista ja sen kielijärjestelyistä käydyt jo hyvin pitkät neuvottelut päätyivät.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

47 SEU 20 artiklan 2 kohdan mukaan neuvosto voi antaa luvan tiiviimpään yhteistyöhön vain ”viimeisenä keinona todetessaan, ettei koko unioni voi saavuttaa tälle yhteistyölle asetettuja tavoitteita kohtuullisessa ajassa”.

48 Tämä edellytys on erityisen merkittävä, ja sitä on luettava SEU 20 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan valossa; määräyksen mukaan tiiviimmän yhteistyön ”tarkoituksena on edistää unionin tavoitteiden saavuttamista, suojella sen etuja ja vahvistaa sen yhdentymiskehitystä”.

49 Unionin etuja ja yhdentymiskehitystä ei selvästikään voitaisi suojella, jos kaikki tuloksettomat neuvottelut voisivat johtaa yhteen tai useampaan tiiviimpään yhteistyöhön sen kustannuksella, että pyritään kompromissiin, jonka avulla voidaan antaa koko unionia koskeva säännöstö.

50 Kuten julkisasiamies on selostanut ratkaisuehdotuksensa 108 ja 111 kohdassa, ilmaisulla ”viimeisenä keinona” korostetaan siis sitä, että ainoastaan tilanteet, joille on ominaista mahdottomuus antaa tällaista säännöstöä näköpiirissä olevana aikana, voivat johtaa päätökseen, jolla annetaan lupa tiiviimpään yhteistyöhön.

51 Kantajien mukaan sekä silloin, kun komissio antoi lupaehdotuksensa neuvostolle, että silloin, kun riidanalainen päätös annettiin, oli vielä todellisia mahdollisuuksia päästä kompromissiin. Kantajat toteavat myös, että neuvottelut yhtenäistä patenttia ja sen kielijärjestelyjä koskevaan sopimukseen pääsemiseksi eivät olleet niin monipuolisia ja perusteellisia kuin neuvosto ja sitä tukevat väliintulijat väittävät.

52 Tässä yhteydessä on muistutettava, että menettelyyn, jonka päätteeksi tehdään päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön, osallistuvat komissio, joka antaa tällaisen ehdotuksen, Euroopan parlamentti, joka hyväksyy ehdotuksen, ja neuvosto, joka tekee lopullisen päätöksen luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön.

53 Tällaisen lopullisen päätöksen tehdessään neuvosto voi parhaiten arvioida, ovatko jäsenvaltiot halukkaita kompromissiin ja kykenevätkö ne tekemään ehdotuksia, jotka voivat johtaa koko unionia koskevan säännöstön antamiseen näköpiirissä olevana aikana.

54 Tutkiessaan, onko noudatettu edellytystä, jonka mukaan päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön on tehty viimeisenä keinona, unionin tuomioistuimen on siis tarkistettava, onko neuvosto käsitellyt huolellisesti ja puolueettomasti asian kannalta merkitykselliset seikat ja onko se perustellut riittävästi päätelmänsä.

55 Nyt käsiteltävissä asioissa neuvosto otti asianmukaisesti huomioon sen, että lainsäädäntöprosessi yhtenäisen patentin luomiseksi unionin tasolla aloitettiin vuonna 2000 ja siinä oli useita vaiheita, jotka julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 119–123 kohdassa ja jotka on selostettu yksityiskohtaisesti komission 14.12.2010 antamassa tiiviimpää yhteistyötä koskevassa ehdotuksessa (KOM(2010) 790 lopullinen, s. 3–6) sekä lyhyemmin riidanalaisen päätöksen johdanto-osan kolmannessa ja neljännessä perustelukappaleessa.

56 On myös ilmeistä, että neuvostossa keskusteltiin kaikkien jäsenvaltioiden kesken erittäin monista erilaisista yhtenäisen patentin kielijärjestelyistä eikä mikään näistä järjestelyistä – olipa niihin lisätty kompromissin aineksia tai ei – saanut sellaista kannatusta, joka olisi voinut johtaa tällaista patenttia koskevan kattavan ”lainsäädäntöpaketin” antamiseen unionin tasolla.

57 Kantajat eivät myöskään ole esittäneet mitään sellaista konkreettista seikkaa, joka voisi kumota neuvoston väitteen, jonka mukaan millään ehdotetuilla tai kaavailluilla kielijärjestelyillä ei edelleenkään ollut riittävää kannatusta silloin, kun pyynnöt tiiviimmästä yhteistyöstä esitettiin, kun komissio toimitti lupaehdotuksen neuvostolle ja kun riidanalainen päätös annettiin.

58 Lopuksi riidanalaisen päätöksen perusteluista on muistutettava, että kun kyseessä oleva toimi on toteutettu asiayhteydessä, joka on tuttu niille, joita asia koskee, sen perustelut voivat olla suppeat (asia C-335/09 P, Puola v. komissio, tuomio 26.6.2012, 152 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Kun otetaan huomioon kantajien osallistuminen kyseessä olevaan lainsäädäntöprosessiin ja riidanalaista päätöstä edeltäneiden tuloksettomien vaiheiden yksityiskohtainen selostus kyseiseen päätökseen johtaneessa ehdotuksessa, ei voida katsoa, että päätöksellä olisi niin puutteelliset perustelut, että se voitaisiin kumota.

59 Edellä esitetyn perusteella on hylättävä kanneperuste, jossa väitetään rikotun edellytystä, jonka mukaan päätös luvan antamisesta tiiviimpään yhteistyöhön on tehtävä viimeisenä keinona.

Neljäs kanneperuste, jonka mukaan on rikottu SEU 20 artiklan 1 kohtaa sekä SEUT 118, SEUT 326 ja SEUT 327 artiklaa

Väite SEU 20 artiklan 1 kohdan rikkomisesta

– Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

60 Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan mukaan neuvosto on katsonut virheellisesti, että riidanalaisella tiiviimmällä yhteistyöllä pyrittäisiin SEU 20 artiklan 1 kohdassa mainittuihin tavoitteisiin vahvistamalla yhdentymisen tasoa nykytilanteeseen verrattuna. Ne väittävät, että tietyntasoista yhdenmukaisuutta on olemassa, koska kaikkien jäsenvaltioiden lainsäädännöt ovat Euroopan patenttisopimuksen määräysten mukaisia. Vain osan unionista kattavan yhtenäisen patentin luominen on niiden mielestä omiaan heikentämään yhdenmukaisuutta eikä vahvistamaan sitä.

61 Neuvosto ja sitä tukevat väliintulijat muistuttavat, että niin kansalliset patentit kuin eurooppapatentitkin, jotka on saatettu voimaan yhdessä tai useammassa jäsenvaltiossa, antavat vain kansallisen suojan. Riidanalaisessa päätöksessä kaavaillun yhtenäisen patentin avulla yritykset voivat saada yhdenmukaisen suojan 25 jäsenvaltiossa. Yhdenmukainen suoja koko unionissa edistäisi tosin vieläkin enemmän sisämarkkinoiden toimintaa, mutta tiiviimmällä yhteistyöllä voidaan ainakin lähestyä kyseistä tavoitetta, joten se vahvistaa yhdentymistä.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

62 Kuten neuvosto ja sitä tukevat väliintulijat ovat todenneet, Euroopan patenttisopimuksen sääntöjen mukaisesti myönnetyt eurooppapatentit eivät anna yhdenmukaista suojaa mainitun sopimuksen sopimusvaltioissa vaan ne takaavat kussakin näistä valtioista suojan, jonka laajuus määritetään kansallisessa oikeudessa. Riidanalaisessa päätöksessä kaavailtu yhtenäinen patentti sitä vastoin antaisi yhdenmukaisen suojan kaikkien tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueella.

63 Niinpä kantajien argumentaatio, jonka mukaan tällainen yhtenäinen patenttisuoja ei toisi etuja yhdenmukaisuuden ja siis yhdentymisen kannalta verrattuna tilanteeseen, joka seuraa Euroopan patenttisopimuksen sääntöjen täytäntöönpanosta, on hylättävä perusteettomana.

Väite SEUT 118 artiklan rikkomisesta

– Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

64 Italian tasavalta muistuttaa, että SEUT 118 artiklassa määrätään eurooppalaisten immateriaalioikeuslajien luomisesta immateriaalioikeuksien yhdenmukaisen suojan varmistamiseksi ”unionissa” muodostamalla keskitetyt luvananto-, yhteensovittamis- ja valvontajärjestelmät ”unionin tasolla”. Kyseisen jäsenvaltion mukaan neuvosto on kuitenkin antanut luvan sellaisen immateriaalioikeuslajin luomiseen, joka nimenomaan ei ole pätevä koko unionissa.

65 Neuvosto ja sitä tukevat väliintulijat toistavat kantansa, jonka mukaan riidanalaisessa päätöksessä kaavailtu yhtenäinen patentti antaa yrityksille mahdollisuuden saada yhdenmukainen suoja 25 jäsenvaltiossa, joten se parantaa sisämarkkinoiden toimintaa.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

66 SEUT 326 artiklan ensimmäisestä kohdasta seuraa, että unionille annetun toimivallan käyttämisessä tiiviimmän yhteistyön perusteella on perussopimusten muiden määräysten ohella noudatettava määräystä, jolla kyseinen toimivalta annetaan. Nyt käsiteltävissä kanteissa tarkoitetussa tiiviimmässä yhteistyössä on siis noudatettava SEUT 118 artiklaa.

67 Kun otetaan huomioon velvollisuus noudattaa SEUT 118 artiklaa, riidanalaisessa tiiviimmässä yhteistyössä on säädettävä toimenpiteistä, joilla luodaan yhdenmukaisen suojan antava eurooppalainen immateriaalioikeuslaji.

68 SEUT 118 artiklaan sisältyvistä ilmauksista ”unionissa” ja ”unionin tasolla” on sitä vastoin todettava, että siitä, että kyseisessä artiklassa annettua toimivaltaa käytetään nyt käsiteltävissä asioissa tiiviimmän yhteistyön perusteella, seuraa luonnostaan, että täten luotu eurooppalainen immateriaalioikeuslaji, sen antama yhdenmukainen suoja ja siihen liittyvät järjestelyt eivät tule voimaan koko unionissa vaan ainoastaan tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien jäsenvaltioiden alueella. Tällaisessa seurauksessa ei ole lainkaan kyse SEUT 118 artiklan rikkomisesta, vaan se johtuu välttämättä SEU 20 artiklasta, jonka 4 kohdassa määrätään, että ”tiiviimmän yhteistyön alalla hyväksytyt säädökset sitovat ainoastaan kyseiseen yhteistyöhön osallistuvia valtioita”.

69 Niinpä SEUT 118 artiklan rikkomista koskeva argumentaatio on perusteeton.

Väite SEUT 326 artiklan toisen kohdan rikkomisesta

– Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

70 Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta muistuttavat SEUT 326 artiklan toisen kohdan sanamuodosta, jonka mukaan tiiviimpi yhteistyö ”ei saa haitata sisämarkkinoita eikä taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta [eikä se] saa luoda esteitä tai aiheuttaa syrjintää jäsenvaltioiden välisessä kaupankäynnissä eikä vääristää niiden välistä kilpailua”.

71 Kyseisten jäsenvaltioiden mukaan riidanalainen tiiviimpi yhteistyö haittaa kaikkien näiden periaatteiden ja tavoitteiden toteutumista. Innovaation yhdenmukaisen suojan luominen vain osassa unionin aluetta edistää nimittäin innovatiivisia tuotteita koskevan toiminnan keskittymistä tähän unionin alueen osaan niiden jäsenvaltioiden kustannuksella, jotka eivät osallistu tiiviimpään yhteistyöhön.

72 Lisäksi ne väittävät riidanalaisen tiiviimmän yhteistyön aiheuttavan kilpailun vääristymistä ja syrjintää yritysten välillä, koska innovatiivisten tuotteiden kauppa helpottuu riidanalaisen päätöksen johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa kaavailtujen kielijärjestelyjen mukaisesti yrityksille, joiden työkieli on saksa, englanti tai ranska. Kaavailtu tiiviimpi yhteistyö vähentää lisäksi jäsenvaltioista, jotka eivät osallistu mainittuun yhteistyöhön, tai jäsenvaltioista, joiden virallinen kieli ei ole saksa, englanti tai ranska, peräisin olevien tutkijoiden liikkuvuutta, sillä riidanalaisessa päätöksessä säädetyt kielijärjestelyt tekevät näille tutkijoille vaikeaksi saada tietoa patenttisuojan laajuudesta.

73 Niiden mielestä kyseinen tiiviimpi yhteistyö haittaa myös unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta siltä osin kuin se estää teollisuuspolitiikan johdonmukaisen kehittämisen ja lisää teknologian kannalta eroja jäsenvaltioiden välillä.

74 Neuvoston ja sitä tukevien väliintulijoiden mielestä kanneperusteessa tukeudutaan spekulatiivisiin lähtökohtiin. Markkinoiden pirstoutuminen ei myöskään johdu riidanalaisesta päätöksestä vaan nykytilanteesta, jossa eurooppapatenttien antama suoja on kansallista. Lisäksi on niin, että siltä osin kuin kantajat perustavat argumentaationsa kaavailtuihin kielijärjestelyihin, niiden kanteet on jätettävä tutkimatta, koska riidanalaisessa päätöksessä ei säädetä kielijärjestelyjen lopullisista piirteistä.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

75 Samasta kuin tämän tuomion 68 kohdassa esitetystä syystä ei voida väittää pätevästi, että koska riidanalaisella päätöksellä aiotaan luoda yhtenäinen patentti, jota sovelletaan tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvissa jäsenvaltioissa eikä koko unionissa, sillä haitataan sisämarkkinoita tai unionin taloudellista, sosiaalista ja alueellista yhteenkuuluvuutta.

76 Siltä osin kuin kantajat viittaavat myös riidanalaisen päätöksen johdanto-osan seitsemännessä perustelukappaleessa kaavailtuihin kielijärjestelyihin osoittaakseen, että kyse on tällaisesta haitasta sisämarkkinoille samoin kuin syrjinnästä ja kilpailun vääristymisestä, on todettava, ettei kielijärjestelyjen yhteensopivuutta unionin oikeuden kanssa voida tutkia nyt käsiteltävien kanteiden yhteydessä.

77 Kuten kyseisessä seitsemännessä perustelukappaleessa täsmennetään, siinä kuvatut kielijärjestelyt vastaavat nimittäin vain komission ehdotusta, johon on lisätty unionin puheenjohtajavaltiona silloin, kun pyynnöt tiiviimmästä yhteistyöstä esitettiin, toimineen jäsenvaltion ehdottamia kompromissin aineksia. Mainitussa perustelukappaleessa selostetun kaltaiset kielijärjestelyt olivat siis vasta valmisteluvaiheessa, kun riidanalainen päätös annettiin, eivätkä ne ole sen osa.

78 Tästä seuraa, että SEUT 326 artiklan rikkomista koskeva argumentaatio on osittain perusteeton ja osittain jätettävä tutkimatta.

Väite SEUT 327 artiklan rikkomisesta

– Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

79 Toisin kuin SEUT 327 artiklassa määrätään, riidanalaisessa tiiviimmässä yhteistyössä ei Espanjan kuningaskunnan mukaan kunnioiteta niiden jäsenvaltioiden oikeuksia, jotka eivät osallistu siihen. Siinä jätetään varsinkin huomiotta Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan oikeus osallistua kyseiseen yhteistyöhön tulevaisuudessa, koska neuvosto suosii kielijärjestelyjä, joita mainitut kaksi jäsenvaltiota eivät hyväksy.

80 Neuvoston ja sitä tukevien väliintulijoiden mielestä kanneperusteessa tukeudutaan virheelliseen lähtökohtaan, jonka mukaan Espanjan kuningaskunnalle ja Italian tasavallalle olisi tosiasiallisesti tai oikeudellisesti mahdotonta osallistua kyseiseen yhteistyöhön.

– Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

81 Tiiviimmässä yhteistyössä, johon riidanalaisella päätöksellä annetaan lupa, on SEUT 327 artiklassa määrätyllä tavalla kunnioitettava Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan ”toimivaltaa, oikeuksia ja velvoitteita” jäsenvaltioina, jotka eivät osallistu tällaiseen yhteistyöhön.

82 Mikään riidanalaisessa päätöksessä ei kuitenkaan loukkaa näiden kahden jäsenvaltion toimivaltaa, oikeutta tai velvoitetta. Niiden toimivallan, oikeuksien ja velvoitteiden loukkaamisena ei varsinkaan voida pitää sitä, että kyseisessä päätöksessä kaavaillaan Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan vastustamien kielijärjestelyjen täytäntöönpanoa. Vaikka tosin onkin olennaista, ettei tiiviimpi yhteistyö johda sellaisten toimenpiteiden antamiseen, jotka estävät jäsenvaltioita, jotka eivät osallistu siihen, käyttämästä toimivaltaansa ja oikeuksiaan ja täyttämästä velvoitteitaan, yhteistyöhön osallistuvat sitä vastoin voivat vapaasti antaa sääntöjä, joista siihen osallistumattomat valtiot eivät olisi samaa mieltä, jos ne osallistuisivat siihen.

83 Tällaisten sääntöjen antaminen ei sitä paitsi tee tehottomaksi jäsenvaltioiden, jotka eivät osallistu tiiviimpään yhteistyöhön, mahdollisuutta liittyä siihen. Kuten SEUT 328 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa määrätään, tällainen liittyminen edellyttää niiden säädösten noudattamista, jotka yhteistyöhön osallistuvat jäsenvaltiot jo ovat antaneet yhteistyön alettua.

84 Lisäksi on huomattava, etteivät Espanjan kuningaskunta ja Italian tasavalta ole kiistäneet riidanalaisen päätöksen johdanto-osan 14 perustelukappaleessa mainittuja seikkoja.

85 Tästä seuraa, että myös SEUT 327 artiklan rikkomista koskeva argumentaatio on perusteeton.

86 Kaikesta edellä esitetystä ilmenee, että kantajien kanteidensa tueksi esittämä neljäs kanneperuste, joka koskee SEU 20 artiklan 1 kohdan sekä SEUT 118, SEUT 326 ja SEUT 327 artiklan rikkomista, on hylättävä.

Viides kanneperuste, jonka mukaan unionin tuomioistuinjärjestelmää ei ole noudatettu

Asianosaisten ja väliintulijoiden lausumat

87 Espanjan kuningaskunta muistuttaa, että unionin tuomioistuinjärjestelmä koostuu täysin kattavasta oikeussuojakeinojen ja menettelyjen kokonaisuudesta, jonka tarkoituksena on varmistaa unionin toimielinten toimiin kohdistuva laillisuusvalvonta. Neuvosto on jättänyt noudattamatta tätä järjestelmää, koska se on antanut luvan tiiviimpään yhteistyöhön täsmentämättä kaavailtua tuomioistuinjärjestelmää. Vaikkei kaikissa johdetun oikeuden toimissa tosin olekaan tarpeen luoda omaa tuomioistuinjärjestelmää, sovellettava tuomioistuinjärjestelmä on Espanjan kuningaskunnan mielestä kuitenkin esitettävä tarkasti toimessa, jolla annetaan lupa uuden eurooppalaisen immateriaalioikeuslajin luomiseen.

88 Neuvosto ja sitä tukevat väliintulijat vetoavat siihen, että unionin tuomioistuin on täsmentänyt 8.3.2011 antamansa lausunnon 1/09 (Kok., s. I-1137) 62 kohdassa, että SEUT 262 artiklassa määrätään vain mahdollisuudesta luoda erityinen oikeussuojakeino riidoille, jotka liittyvät sellaisten unionin säädösten soveltamiseen, joilla luodaan eurooppalaisia immateriaalioikeuslajeja, mutta siinä ei velvoiteta perustamaan erityistä tuomioistuinjärjestelmää. Missään tapauksessa ei ole tarpeen, että päätös, jolla annetaan lupa tiiviimpään yhteistyöhön, sisältää tarkkoja tietoja kyseisen yhteistyön yhteydessä perustettavan tuomioistuinjärjestelmän yksityiskohtaisista säännöistä.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

89 Neuvosto antoi SEUT 329 artiklan 1 kohdan mukaisesti eli komission ehdotuksesta ja parlamentin hyväksynnän saatuaan luvan nyt käsiteltävissä kanteissa tarkoitettuun tiiviimpään yhteistyöhön.

90 Komission ehdotus puolestaan perustui riidanalaisen tiiviimmän yhteistyön aloittamista halunneiden jäsenvaltioiden pyyntöihin. Näissä pyynnöissä oli mainitun 329 artiklan 1 kohdan mukaan täsmennettävä ”suunnitellun yhteistyön soveltamisala ja tavoitteet”.

91 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että niin kyseisiin pyyntöihin kuin komission ehdotukseenkin sisältyi tällaisia täsmennyksiä. Täsmennykset on toistettu riidanalaisessa päätöksessä, erityisesti sen johdanto-osan kuudennessa ja seitsemännessä perustelukappaleessa.

92 Neuvosto ei ollut velvollinen antamaan riidanalaisessa päätöksessä lisätietoja sisällöstä, joka riidanalaiseen tiiviimpään yhteistyöhön osallistuvien antamalla järjestelmällä voisi olla. Mainitun päätöksen ainoana tarkoituksena nimittäin oli antaa kyseistä yhteistyötä pyytäneille jäsenvaltioille lupa aloittaa tällainen yhteistyö. Viimeksi mainittujen tehtävänä on myöhemmin SEU 20 artiklassa ja SEUT

326–SEUT 334 artiklassa määrättyjen yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti unionin toimielimiä käyttämällä perustaa yhtenäinen patentti ja antaa sitä koskevat säännöt, mukaan lukien tarvittaessa erityisiä sääntöjä tuomioistuinjärjestelmästä.

93 Tästä seuraa, että viideskin kanneperuste on hylättävä.

94 Koska yhtäkään Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan kanteidensa tueksi esittämistä kanneperusteista ei voida hyväksyä, kanteet on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

95 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 138 artiklan 1 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska neuvosto on vaatinut Espanjan kuningaskunnan ja Italian tasavallan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska nämä ovat hävinneet asiat, on päätettävä, että kumpikin näistä jäsenvaltioista vastaa omista kuluistaan ja lisäksi Espanjan kuningaskunta vastaa neuvoston kuluista asiassa C-274/11 ja Italian tasavalta vastaa neuvoston kuluista asiassa C-295/11.

96 Työjärjestyksen 140 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot ja toimielimet, jotka ovat asiassa väliintulijoina, vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asiat seuraavasti:

1) Kanteet hylätään.

2) Espanjan kuningaskunta vastaa omien oikeudenkäyntikulujensa lisäksi Euroopan unionin neuvoston kuluista asiassa C-274/11.

3) Italian tasavalta vastaa omien oikeudenkäyntikulujensa lisäksi Euroopan unionin neuvoston kuluista asiassa C-295/11.

4) Belgian kuningaskunta, Tšekin tasavalta, Saksan liittotasavalta, Irlanti, Ranskan tasavalta, Latvian tasavalta, Unkari, Alankomaiden kuningaskunta, Puolan tasavalta, Ruotsin kuningaskunta, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistynyt kuningaskunta, Euroopan parlamentti ja Euroopan komissio vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset